

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

НАКАЗ

«29» 11 2010 р.

№ 61

**Про затвердження Інструкції
щодо здійснення центрами
соціальних служб для сім'ї,
дітей та молоді соціальної
роботи з профілактики раннього
соціального сирітства у
пологовому стаціонарі**

Відповідно до Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2004 № 1126 «Про заходи щодо вдосконалення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю» (зі змінами)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію щодо здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі, що додається.
2. Директорам республіканського (АР Крим), обласних, Київського та Севастопольського міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді забезпечити впровадження та дотримання в роботі даної Інструкції.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника директора Дубініну І.М.

Директор

Н.Л. Лук'янова

Інструкція щодо здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі

I. Загальні положення

Інструкція щодо здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі, визначає порядок здійснення та обліку центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі (далі – Інструкція).

Інструкція розроблена відповідно до законів України “Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю”, “Про соціальні послуги”, “Про охорону дитинства”, “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2004 № 1126 „Про заходи щодо вдосконалення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю”.

Інструкція визначає зміст та етапи роботи з жінками, які виявили намір або мають ризик відмови від новонародженої дитини.

Дотримання Інструкції є обов'язковим для центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі – центри).

II. Документування соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі

Документування соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі здійснюється за наступними формами:

картка оцінки випадку відмови або ризику відмови від новонародженої дитини, згідно з додатком 1;

картка отримувача послуг, форма якої затверджена наказом Держсоцслужби;

Вищезазначені форми використовуються для надання відомчих звітів про здійснення соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі.

Ведення документації з виявлення та надання соціальних послуг жінкам, які виявили намір або стосовно яких є ризик відмови від новонародженої дитини, покладається на спеціаліста, який призначається

наказом директора центру. Право доступу до форм документування має даний спеціаліст та директор центру.

Документація зберігається у відповідному центрі протягом року. Після закінчення терміну зберігання документи передаються в архів центру для використання, при необхідності, в роботі. В архіві документи зберігаються відповідно до норм чинного законодавства.

З метою забезпечення ефективної взаємодії з профілактики раннього соціального сирітства, між центром та закладом охорони здоров'я, в підпорядкуванні якого знаходиться пологовий стаціонар, укладається договір про співпрацю, яким визначаються:

обов'язки та права кожної зі сторін;

можливість використання ресурсів та матеріально-технічної бази сторін для проведення у пологовому стаціонарі соціальної роботи з жінками, які виявили намір або стосовно яких є ризик відмови від новонародженої дитини.

III. Об'єкти соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі

Об'єктами соціальної роботи щодо профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі є:

вагітні жінки та матері (у тому числі неповнолітні), які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;

вагітні жінки та матері (у тому числі неповнолітні), стосовно яких є ризик передачі дитини до закладу державної опіки, зокрема:

- особи, з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- жінки, які опинилися у складних життєвих обставинах, наслідки яких не в змозі подолати самотійно;
- жінки, які завагітніли під час зґвалтування чи інцесту;
- жінки, які мають 3-х і більше дітей;
- жінки, які мали досвід відмови від новонародженої дитини (далі – жінки);

члени сімей жінок, які виявили намір або стосовно яких є ризик відмови від новонародженої дитини.

IV. Етапи здійснення соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі

4.1. Виявлення та облік інформації стосовно жінок

Виявлення та облік інформації стосовно жінок здійснюється відповідно до наказів Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту та Міністерства охорони здоров'я України від 24.07.2007 № 2643/420 "Про затвердження Порядку взаємодії центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді із закладами охорони здоров'я щодо профілактики раннього соціального сирітства", Міністерства України у справах сім'ї, молоді та

спорту, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства внутрішніх справ України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 14.06.06 № 1983/388/452/221/556/596/106 "Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах".

Інформація про жінок до центрів може надходити шляхом:
особистого звернення жінки безпосередньо до центру;

письмового або телефонного повідомлення закладу охорони здоров'я, інших суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, житлово-комунальних установ, підприємств, установ, організацій, закладів різних форм власності та окремих громадян.

Інформація реєструється в Журналі обліку сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах або в Журналі обліку осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, форми яких затверджуються наказом Держсоцслужби.

4.2. Здійснення соціальної роботи з жінками

На підставі отриманої інформації центри:

- здійснюють збір та аналіз первинної інформації від працівників закладу охорони здоров'я;
- проводять зустріч у пологовому відділенні з жінкою, забезпечують налагодження контакту;
- з'ясовують мотиви, причини та обставини, що можуть призвести до відмови від новонародженої дитини;
- інформують жінок про соціальні послуги, що надаються центром та, у разі потреби, про заклади соціального обслуговування, зокрема: про соціальні центри матері та дитини та центри соціально-психологічної допомоги.

За результатами проведеної роботи заповнюється картка оцінки випадку відмови або ризику відмови від новонародженої дитини, форма якої затверджується наказом Держсоцслужби.

Відповідно до видів та змісту соціальних послуг, визначених Законом України «Про соціальні послуги», надання послуг жінкам передбачає:

спостереження за ставленням матері до новонародженої дитини, соціально-психологічну підтримку з метою покращення:

- емоційного стану вагітної жінки, жінки-породіллі;
- взаємин з оточуючими;
- набуття впевненості в своїх силах;

обговорення наявних проблем та надання рекомендацій щодо їх вирішення;

надання психологічної підтримки з метою подолання наслідків постродового синдрому;

консультування з питань:

- догляду за дитиною;
- формування відчуття материнської прив'язаності;

надання інформації щодо:

- оформлення правових документів;
- прав та обов'язків батьків;
- гарантій та пільг, встановлених законодавством;
- про наслідки відмови від дитини;
- про служби, установи, організації, до яких можна звернутися за необхідною допомогою;
- про заклади, що надають послуги сім'ям з дітьми;
- про умови отримання соціальних послуг;
- про реабілітаційні програми, діючі групи взаємопідтримки та взаємодопомоги тощо.

підготовку клопотання (у разі потреби) щодо:

- розміщення в соціальному центрі матері та дитини або центрі соціально-психологічної допомоги;
- проходження програми реабілітації;
- сприяння у виділенні матеріальної або гуманітарної допомоги (одяг, взуття, набори продуктів харчування).

В залежності від потреб жінки, до надання послуг можуть залучатись суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю та необхідні фахівці, зокрема: психологи, юристи тощо.

Послуги надаються протягом терміну перебування жінки у пологовому стаціонарі.

У разі необхідності, центр разом з керівництвом закладу охорони здоров'я, у підпорядкуванні якого знаходиться пологовий стаціонар, вирішує питання про збільшення терміну перебування жінки у пологовому стаціонарі або переведення її разом з дитиною до дитячого відділення.

За результатами проведеної роботи у пологовому стаціонарі, спеціалістом центру у картці оцінки випадку відмови або ризику відмови від новонародженої дитини формуються висновки.

Після виписки жінки із закладу охорони здоров'я, за необхідності, продовжується робота за місцем проживання жінки.

Спеціаліст центру, який здійснював роботу у пологовому стаціонарі, інформує директора центру про висновки, зроблені за підсумками проведеної роботи, за результатами яких приймається рішення щодо проведення подальшої соціальної роботи з жінкою за місцем її проживання.

У разі зміни жінкою місця проживання після виписки з пологового стаціонару, центр, який працював з нею, інформує центр за майбутнім місцем проживання про проведену роботу, її результати, необхідність взяття жінки на облік та здійснення її соціального обслуговування.

У разі необхідності здійснення заходів щодо захисту прав та інтересів дитини, центр інформує відповідну службу у справах дітей.

5. Принципи надання послуг:

Основними принципами соціальної роботи з профілактики раннього соціального сирітства у пологовому стаціонарі є:

повага до особистості, захист її гідності та прав незалежно від раси та віросповідання;

добровільність в отриманні чи відмові від отримання соціальних послуг;

конфіденційність;

здійснення лише тих заходів, що не можуть зашкодити жінці, яка потребує соціальних послуг;

забезпечення права жінки на зміну власних переконань і життєвих уподобань без застосування будь-якого тиску;

рівність при наданні допомоги;

активне мотивування жінки на зміну поведінки;

вирішальна роль жінки у прийнятті рішень, що стосуються вирішення її питань;

надання повної та достовірної інформації;

партнерство фахівців у наданні соціальних послуг;

відповідальність за надані соціальні послуги.

6. Вимоги до надавачів соціальних послуг

Роботу з жінками можуть здійснювати фахівці, які мають відповідну освіту соціального працівника, соціального педагога, психолога, педагога.

Працівник центру повинен мати відповідну професійну підготовку/спеціалізацію, підвищувати кваліфікацію не рідше ніж 1 раз на 5 років.

За підвищення кваліфікації спеціалістів, які надають соціальні послуги жінкам, відповідає директор центру.

Знання та навички, які повинні мати спеціалісти для роботи з жінками цієї категорії:

- базові знання щодо специфіки роботи з вагітними жінками та жінками-породіллями, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини;

- технології та підходи до соціальної роботи з профілактики відмов від новонароджених дітей;

- навички збору інформації і оцінки потреб жінки та дитини, встановлення контакту, проведення бесід, інтерв'ю, консультування, планування дій, заповнення відповідної документації;

- дотримання принципів та етичних норм соціальної роботи, механізмів співпраці з різними установами та організаціями для вирішення проблем матері та дитини, знання сімейного, цивільного, трудового законодавства України.

Приміщення для проведення роботи з жінками повинно знаходитись безпосередньо в закладі охорони здоров'я в окремому кабінеті для

постійного користування. При відсутності можливості виділення окремого кабінету для постійного користування, на момент проведення консультації виділяється ізольоване приміщення (без присутності сторонніх осіб).

Умови надання пологовим стаціонаром приміщення, необхідних меблів та матеріалів для роботи визначаються у договорі про співпрацю між центром та відповідним закладом охорони здоров'я.

Директор

Н.Л. Лук'янова

**Картка оцінки випадку відмови або ризику відмови від
новонародженої дитини**

1. Дата отримання повідомлення « ____ » _____ р.

2. Суб'єкт, який надав інформацію (у разі, якщо інформація надійшла від декількох суб'єктів – зазначаються всі суб'єкти, від яких надійшла інформація; якщо особа сама звернулася за допомогою – зазначається самозвернення)

3. Дата зустрічі з працівником закладу охорони здоров'я

« ____ » _____ р.

4. _____

(Прізвище, ім'я та по-батькові, посада особи, з якою проведено зустріч)

**Інформація про жінку, яка виявила намір або має ризик відмови від
новонародженої дитини**

(інформація заповнюється з урахуванням проведеної роботи з працівниками закладу охорони здоров'я, з жінкою, з родичами, представниками різних установ, організацій, закладів; якщо протягом перебування жінки у пологовому стаціонарі не було зібрано з об'єктивних причин певну інформацію, в графі зазначається «інформація відсутня за таких причин» і зазначаються причини)

1. Прізвище, ім'я та по-батькові _____

2. Дата народження « ____ » _____ р.

3. Місце проживання/реєстрації (за наявності окремого місця проживання та реєстрації необхідно зафіксувати дві адреси) _____

Телефон (домашній, моб.) _____

4. Сімейний стан: одружена / неодружена / проживає зі співмешканцем
(необхідне підкреслити)

5. Наявність у жінки дітей (старшого віку): так / ні

(необхідне підкреслити, якщо так, зазначити скільки дітей, якого віку, місце їх проживання)

Освіта, попереднє місце роботи _____

6. Місце проживання/реєстрації батька дитини (якщо він проживає окремо) (за наявності окремого місця проживання та реєстрації необхідно зафіксувати дві адреси) _____

Наявність попередніх випадків відмови від дитини/ позбавлення батьківських прав _____

7. Дата пологів « _____ » _____ р.

8. Характер пологів _____

(зі слів працівників пологового стаціонару)

9. Стан здоров'я матері (до пологів, після пологів) _____

(зі слів працівників пологового стаціонару)

10. Чи була жінка на обліку у жіночій консультації: так / ні
(необхідне підкреслити)

11. Стан здоров'я дитини _____

(зі слів працівників пологового стаціонару)

12. Чи дала мати ім'я своїй дитині _____

13. Чи були повідомлені родичі, батьки, чоловік про народження дитини:
так / ні

(необхідне підкреслити)

хто саме _____

їх ставлення до дитини _____

14. Наявність відвідувачів породіллі у пологовому стаціонарі (за наявності, зазначити хто відвідував та їх вплив на емоційний стан жінки) _____

15. Наявність документів та речей матері, дитини:

зазначити, які є

речі

документи

зазначити, чи є речі першої необхідності для дитини (які саме, яких не вистачає)

зазначити чи має мати особисті речі (одяг, взуття, предмети гігієни)

16. Повідомлення матері про намір відмовитися від дитини (необхідне підкреслити):

- коли матір повідомила про намір відмови:

перед пологами / після пологів

- форма повідомлення:

усна / письмова

- форма відмови від дитини:

повна / тимчасова

- причини відмови: неготовність виховувати дитину через вік; відсутність житла/матеріальні проблеми; батьки, родина проти дитини; дитина неочікувана; самотня мати; зґвалтування; фізична неспроможність; душевні розлади; ВІЛ-інфекція, СНІД, алкогольна/наркотична залежність матері або членів родини (необхідне підкреслити) **ІНШЕ** (зазначити)

17. Результати спілкування медичного персоналу з матір'ю (чи їде мати на контакт, чи виявляє готовність до співпраці, якої саме допомоги та підтримки потребує, тощо)

18. Реакція матері на заохочення її до контакту з дитиною (у тому числі через грудне вигодовування)

19. Особливості здійснення матір'ю догляду за дитиною

продовження додатку 1 до Інструкції

20. Нагальні потреби:матері _____
дитини _____**21. Наявність підтримки матері з боку родини, оточення** (від кого саме і якого характеру підтримка) _____

_____**22. Звідки може бути надана підтримка** _____

_____**23. Запланована дата виписки матері та дитини з пологового стаціонару**
(або термін перебування у післяпологовому стаціонарі)

« _____ » _____ р. / з « _____ » _____ по « _____ » _____

24. Реакція матері на повідомлення про наслідки відмови _____
_____**25. Згода або незгода отримувати соціальні послуги** _____
_____**26. Висновок за результатами спілкування з жінкою соціального****працівника :** (необхідно зазначити результати спілкування соціального працівника (змінила жінка рішення чи ні), які визначено ресурси об'єкта соціальної роботи, які заходи необхідно вжити, чи потребує об'єкт соціальної роботи соціального супроводу, розміщення в заклад, яких суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю необхідно долучити до вирішення питань, чи доцільно продовжувати роботу з об'єктом соціальної роботи, тощо): _____

Підпис спеціаліста центру _____ (ПІБ, посада)

Ka -